तया कण्डूयनम्" कात्या० ७,३,२९,३० उक्तम् । "यदा कण्डूरुत्पद्यते दीक्षितेन तया कण्डूयन कार्य्यम्" कर्कः। यजमानपत्न्यास्तु कण्डूयने। "पृथुमुखोयज्ञियवृक्षशङ्कुः कण्डूयने" कात्या० ७,५,८। "विपुलाग्रो यज्ञियवृक्षस्योदुम्बरपलादेः शङ्कुः पत्न्याः कण्डूयनकर्मणि भवति स च प्रादेशमात्रः" कर्कः । करणे ल्युट् । २ कण्डूयनसाधने स्त्रियां ङीप् । "कण्डूयन्यभिषेकेण प्रलिम्पते "प्र पर्वतस्येति" कात्या० १५,६,८ । कण्डूयनी कृष्णविषाणा" कर्कः ।

कण्डूया स्त्री कण्डूय-अ-स्त्रात्वात् टाप्। कण्डूयने ।

कण्डूरा स्त्री कण्डूं राति रा-क । (आलकुशी) कपिकच्छ्वाम् अमरः । [राजनि० २कण्डूयुक्ते त्रि० ।

कण्डूल पु० कण्डू+अस्त्यर्थे लच् । १कण्डूकारके शूरणे।

कण्डोल पु० कडि-ओलच् । १नलादिनिर्मिते धान्यादिस्थापनपात्रे (डोल) अमरः । २उष्ट्रे पुंस्त्री० उणा० स्त्रियां ङीप् । स्वार्थे कन् तत्रार्थे । कण्डोलकस्य पादाविव पादावस्य हस्त्या० नान्त्यलोपः। कण्डोलकपादः उष्ट्रपात् ।

कण्डोलवीणा स्त्री कण्डोल इव वीणा ।(केँदड़ा) चण्डालवीणायाम् अमरः । क्वचित् कटोलवीणेति पाठः ।

कण्डोली स्त्री कण्डोलस्तदाकारोऽस्त्यस्याः अच् गौ० ङीप् । चण्डालवीणायां (केँदड़ा) शब्दच० ।

कण्ड्वोघ पु० कण्डूनामोघो यस्मात् । १शुककीटे शब्दच० (शुओयापोका) तत्स्पर्शे हि देहे कण्डूसंघस्य जायमानत्वात्तस्य तथात्वम् ।

कण्व त्रि० कण-क्वन् । १मेधाविनि निघ० । २स्तोतरि त्रि० "प्रदक्षिणो दिव्यः कण्वहोतारः" ऋ० ५,४१,४। "कण्वाः-स्तोतारः होतारः" भा० । "आतूर्षञ्च कण्वमन्तं नद्याविद्या" ऋ० ८,२,१२, "कण्वमन्तम् कणतिः शब्दकर्म्मा कण्वाः स्तोतारः कण्वगोत्रा वा तैर्युक्तम्" भा० । येदे मस्य न वः । लोके कण्ववत् इत्येव । कण्यते अपोद्यते क्वन् । ३पापे न० "कण्वचिकीर्षायाम्" वार्त्ति० । पौरवे ४नृपभेदे पु० । "ऋतेयोरन्तिनावोऽमूत्त्रयस्तस्यात्मजा नृपाः । सुमतिर्ध्रुवोऽप्रतिरथः कण्वोऽप्रतिरथात्मजः । तस्य मेधातिथिस्तस्मात् प्रस्कण्वाद्या द्विजातयः" भाग० ९,२०,२,३ । काश्यपगोत्रोत्पन्ने ५मुनिभेदे स च गोत्रप्रवर्त्तकः। "कण्वानामाङ्गिरसाजमीढिकाण्वेति" आश्व० श्रौ० १२,१०१, "यामस्य कण्वोऽअदुहत् प्रपीणां सहधारां पयसा मही गाम्" यजु० १७,७४, एतदधीतशाखायाः काण्वशाखात्वेन प्रसिद्धिः । "यजुर्भिरकरोच्छाखा दशपञ्चशतैर्विभुः । जगृहुर्वाजसंन्यस्ताः काण्वमाध्यन्दिनादयः" भाग० १२,६,६७ । तदपत्यस्य काण्वस्य शुक्लयजुर्वेदाध्येतृत्वमुक्तम् बहुषु अणो लुक् । "पिबतो अश्विना मधु कण्वानां सवने सुतम्" ऋ० ८,८,३ अयञ्च मुनिः काश्यपगोत्रः "महर्षिं काश्यपं द्रष्टुमथ कण्वं तपोधनम्" भा० आ० ६७। तस्य चाश्रमः । "मालिनीमभितो राजन्नदीं पुण्यजलां तथा" तत्रोक्तेः कण्वसुताशब्दे वक्ष्यमाणात् भा० वाक्याच्च हिमवत् प्रस्थे मालिनीनदीतीरेऽस्ति । तस्याश्रमयात्रादौ पुण्यविशेषो यथा । "कण्वाश्रमं ततो गच्छेत् श्रीजुष्टं लोकपूजितम् । धर्मारण्यं हि तत् पुण्यमाद्यञ्च भरतर्षभ ! । यत्र प्रविष्टमात्रोवै सर्व्वपापैः प्रमुच्यते । अर्च्चयित्वा पितॄन् देवान् नियतोनियताशनः । सर्व्वकामसमृद्धस्य यज्ञस्य फलमश्नुते" भा० व० ८२अ० । ६स्तुत्ये त्रि० "स इदग्निः कण्वतमः कण्वसखार्य्यः" ऋ० १०,११५,५, "कण्वतमः स्तुत्यतमः" भा०

कण्वरथन्तर न० कण्वेन गीतं रथन्तरम् । सामगानभेदे । वैश्यस्तोमे "कण्वरथन्तरं पृष्ठं भवति" श्रुतिः तच्च साम "पुनानः सोम" इत्यादिषु गीतम् उत्तरार्चि० ४प्र क० ३० दृश्यम् ।

कण्वसुता स्त्री कण्वस्य ऋषेः प्रातपालिता सुता । शकन्तुलायाम् सा च विश्वामित्रात् मेनकायामुत्पन्ना जातमात्रा च तया परित्यक्ता शकुन्तैरक्षिता कण्वेन प्रतिपालिता दुष्मन्तेन गान्धर्व्वविधिना व्यूढा । कण्वदुहित्रादयोप्यत्र । तज्जन्मकथा भा० आ० ७१अ० "तप्यमानः किल पुरा विश्वामित्रो महातपाः । भृशं वै तापयामास शक्रं सुरगणेश्वरम् । तपसा दीप्तवीर्य्योऽयं स्थानान्मां च्यावयेदिति । भीतः पुरन्दरस्तस्मान्मेनकामिदमब्रवीत् । गुणैरप्सरसां दिव्यैर्म्मेनके ! त्वं विशिष्यसे । श्रेयो मे कुरु कल्याणि ! यत्त्वां वक्ष्यामि तच्छृणु असावादित्यसङ्काशो विश्वामित्रो महातपाः । तप्यमानस्तपो घोरं मम कम्पयते मनः । मेनके ! तव भारोऽयं विश्वामित्रः सुमध्यमे ! । संशितात्मा सुदुर्धर्ष उग्रे वपसि वर्त्तते । स मां न च्यावयेत् स्थानात्तं वै गत्वा प्रलोभय । चर तस्य तपोविघ्नं कुरु मे प्रियमुत्तमम् । रूपयौवनमाधुर्य्यचेष्टितस्मितभाषितैः । लोभयित्वा वरारोहे ! तपसस्तं निवर्त्तय" तत्सहायतया वायुप्रेषणमुक्त्वा "कण्व उवाच । एवमुक्तस्तया शक्रः सन्दिदेश सदागतिम् प्रातिष्ठत तदा काले मेनका वायुना सह । अथापश्य